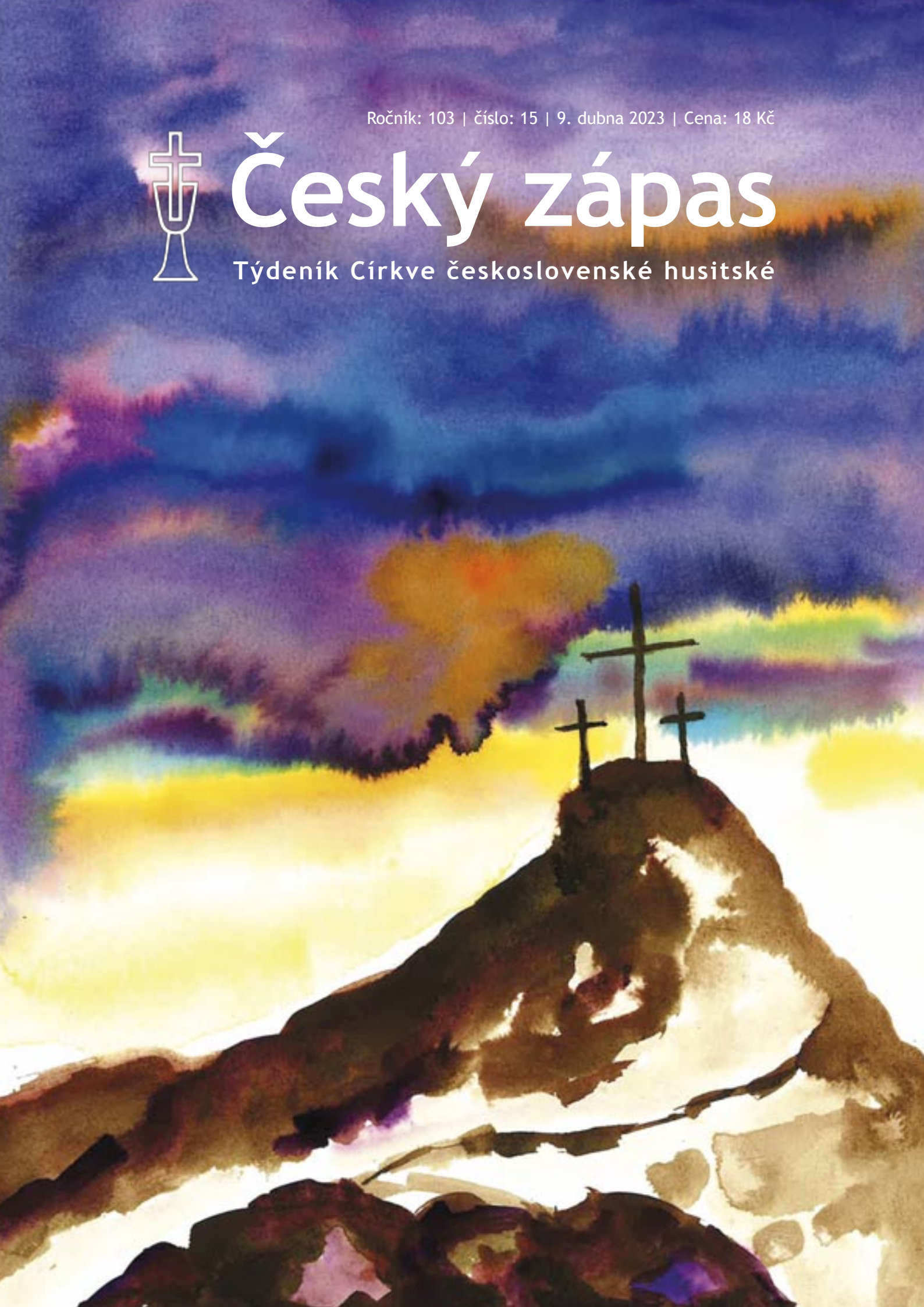

Ročník: 103 | číslo: 15 | 9. dubna 2023 | Cena: 18 Kč

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

EDITORIAL

Křesťanské velikonoční svátky jsou ze světského pohledu smutným připomenutím mučednické smrti Ježíše Krista, ovšem z pohledu víry jsou především svátkem radostným, svátkem porážení smrti, vzkříšení, vítězství dobra, vítězství s důsledkem pro celé lidstvo.

Je to radostný svátek, a přece jsme si museli také projít ono vážné postní období, utrpení spolu s Ježíšem. Ponořit se do oné nespravedlnosti, strachu a opuštěnosti, dokonce i do umírání a smrti spolu s ním.

Bez bolesti není katarze, není očistění, není vzletnutí. Per aspera ad astra (Per ardua ad astra) - drsnou (strmou) cestou ke hvězdám. Toto latinské rčení vychází z jedné Senekovy tragédie, kde se píše „Non est ad astra mollis e terris via“ tedy „Není měkká (pohodlná) cesta ze země ke hvězdám“.

Ježíš posiloval trpící, ponížené. Mnohé utrpení je ponižující, ať již je to chudoba či zdravotní postižení. Ježíš nacházel smysl utrpení, ti, kteří netrpěli, už si vybrali svůj podíl štěstí, ti, kteří trpí, se na štěstí mohou těšit.

Prvotní křesťanství dávalo důraz na ocenění strastiplnosti, na docenění utrpení jako něčeho, co není zbytečné, první mučedníci šli ve stopách Krista, mnohdy doslova, řadu z nich čekala smrt na kříži. Trpět pro Krista bylo ctí. Pozdější křesťanství cestu utrpení přestávalo vidět jako nutnou, nutné bylo spíše sebeponížení před Božím majestátem, jako cesta vzhůru, pokleknutí k vyzdvižení do výšky.

Dnešní doba je dobou, kdy nechceme trpět, bolesti zaháníme, těžkostem se vyhýbáme. Jistě jsou ti, kteří znají slast z překonání utrpení, mnohé sportovce o tom slyšíme vyprávět. Touha po štěstí, po pocitu štěstí, je na ní něco špatného?

Prožívání štěstí je určitým luxusem, vždyť lidé často museli jen hledět, aby přežili. A přece touha po štěstí není nějakým novodobým výmyslem, bude stejně stará jako lidstvo samo, ne-li jako příroda sama. Toužíme po plnosti, po plném věčném štěstí. A také víme, že takové štěstí - je-li možné - pak jen shůry darované.

Slavme radostně tyto dny vítězství života, je to svátek Boží lásky k trpícímu člověku. **Tomáš Novák**

ZE ŽIVOTA CÍRKVE

Vyhlášení veřejné sbírky na obnovu sboru

V malebné obci Straškov, blízko hory Říp, stojí chátrající malý sbor naší církve. I když je u hlavní silnice, procházející obcí, snadno byste ho minuli. Krčí se mezi velkými stromy pod úrovní silnice u potoka. Současný stav sboru je bídný. Nefunkční a bez elektřiny byl už před 22 lety, když jsem se stala farářkou. Zasklil jsem rozbitá okna a staráme se alespoň o venkovní prostor, který jsme zbavili náletových dřevin. Před několika měsíci z průčelí sboru spadl i původní dřevěný kříž, což byla pro mě poslední tečka, kdy jsem si řekla, že už se musí něco stát.

Dnes jsem ráda, že vám mohu oznámit důležitou změnu. S radou starších v Roudnici nad Labem jsme založili veřejnou sbírku na rekonstrukci sboru. Věříme, že se nám napříč republikou podaří vybrat potřebné finance, aby byl sbor opraven a znovu otevřen veřejnosti. Sbor byl postaven svépomocí v 50. letech, což je už samo o sobě unikátní a zaslouží si naši pozornost. Budeme rádi, když se zapojíte do sbírky. Někteří pamětníci, kteří sbor budovali, stále žijí a myslím, že si zaslouží, aby jejich dávné úsilí nepřišlo nazmar. Účet sbírky na opravu sboru je 2502403802/2010.

Lenka Selčanová

Husitská diakonie pomáhá

Ve Vrchlabí vzniká nové středisko

Mezi naše diakonická střediska již brzy přibude další ve Vrchlabí a naváže na činnost, kterou už nyní dělá - provozování dětského klubu. „Klub na faře“ si už získal po městě dobré jméno a vybudoval velkou síť dětí a rodin, které využívají jeho služby a aktivity. Původně totiž v těchto prostorách působila organizace EDDA, která však svou činnost ukončila. Děti a rodiče měli nicméně velký zájem na tom, aby toto „nizkoprahové“ centrum zůstalo zachované. Za pár dní některé rodiny dokonce poskytly vybavení pro dvě místnosti a řadu dalších darů. Činnost klubu zajišťuje několik dobrovolnic, které rovněž pečují o krásné zázemí se zahradou při náboženské obci přímo v centru Vrchlabí.

Z webových stránek husitskadiakonie.cz (upraveno). **red**

Z dopisu čtenářky

Dobrý den, jsem příznivcem Církve československé husitské, mezi jejímiž členy najdu potěchu a uklidnění. V Českém zápase č. 4 z 22. ledna tohoto roku mě zaujal článek o působení A. Schweitzera u nás. Vyvolal ve mně vzpomínku na mladé roky, s nimiž je spojen pojem expedice Lambaréné. Jde o expedici mladých lidí, kteří 1. ledna 1968 vyjeli z Prahy, aby po tisících kilometrech napříč Afrikou předali zásilku léků pralesní nemocnici dr. Alberta Schweitzera v Lambaréné v Gabunu. Byli vedeni ušlechtilým cílem, byli mladí, vzdělaní, odvážní a jistě v tom byla i touha po dobrodružství. Expedice se připravovala v atmosféře všeobecného nadšení kolem roku 1968. To sdíleli i její účastníci. I já jsem to nadšení cítila, ale byla jsem ještě moc mladá, abych mu rozuměla. Mě tehdy přitahovalo exotické cestování, zajímala mě frankofonní Afrika. Cestu popsal člen expedice Petr Bárta v knize Dobrý den, Afriko! (vyšla v r. 1971). Měla jsem ji půjčenou z místní knihovny v městě, kde žiji, a mohla si přečíst zážitky, popisy, dojmy padesát let staré. Svět od té doby pokročil, Afrika se změnila, ale v něčem je stále stejná. V knize je hodně fotografií, tváří Afričanů vyjadřujících radosti i strasti jejich světadílu... Expedice tehdy svého cíle nedosáhla, nepodařilo se předat léky přímo v nemocnici, jen zprostředkovaně. V r. 1988 se prý uskutečnila druhá expedice do Lambaréné... S pozdravem

Dana Býmová

Týdeník Církve československé husitské. Vydává: Ústřední rada Církve československé husitské, Wuchterlova 5, 160 00 Praha 6. Vedoucí redaktorka: ThDr. Klára Matoušová, redaktorka: Mgr. Markéta Černá, grafik: Milan Udržal. Šéfredaktorka Cesty: Mgr. Jana Krajčířiková. Tel. redakce: 220 398 107; e-mail: cesky.zapas@ccsh.cz, tisk: Grafotechna plus. Distribuce a reklamace: ADLEX, spol. s r. o., Xaveriova 1888/45, Praha 5 150 00. Předplatné: Mgr. Dagmar Pišová, tel.: 220 398 117, e-mail: prodejna.blahoslav@ccsh.cz. Redakce si vyhrazuje právo na úpravy a krácení příspěvků.

Malba na obálce: Markéta Černá

Putování po posvátných místech Thajska

Když jsme na začátku února vyrazili na cestu po Thajsku, neměli jsme ponětí, co všechno nás na této pouti potká. Naše kroky započaly v hlavním městě Bangkoku, naše očekávání byla zcela jiná než realita. Čekali jsme spíše moderní město s velkým množstvím mrakodrapů, kde se nachází pár významných watů (označení pro specifický druh kláštera nebo chrámu v Thajsku). Ve skutečnosti se zde nachází mnoho chrámů na každém rohu, některé z nich turisticky hojně navštěvované, jiné turisty zcela neobjevené a možná i o to krásnější.

V poslední době je křesťanům často vyčítáno, že se z kostelů a chrámů stala muzea, tomu se waty v Thajsku vůbec nepodobají. Navzdory velké návštěvnosti turistů se Thajci na posvátných místech modlí, v každém z nich pobývají mniši a o místa pečují se značnou úctou a pokorou. Je vidět, že jejich posvátná místa žijí a slouží ke svému zamýšlenému účelu. Mimo návštěvu watů Thajci budují i své vlastní oltáře u sebe doma, u nichž se pravidelně modlí, je zde tedy i velmi rozšířená domácí, osobní zbožnost.

(Zajímavá je zvláštní úcta k mnišství, stejně jako v našem MHD máme vyhrazená místa pro lidi starší, těhotné ženy a děti, v Thajsku k těmto jmenovaným přidávají i prioritní místa pro mnichy. Bylo úsměvné si představit, jak by to vypadalo a fungovalo u nás v ČR, kdybychom měli vyhrazená místa pro faráře a farářky.)

Po návštěvě hlavního města jsme přeletěli dále na jih země. Bylo zajímavé, jak se zde náboženství začalo měnit. V oblasti

Phuket, kam jsme z Bangkoku přiletěli, výrazně stoupl podíl muslimské populace, která zde tvoří zhruba polovinu obyvatel, a čím dále na jih jsme se přesouvali, tím více muslimů přibývalo.

Wat Niwet Thammaprawat

Nejvíce muslimské místo, které jsme navštívili, byl ostrov Lanta. Islám zde měl však jinou podobu, než si mnozí představí. Ženy nosily hidžáb, některé i nikáb, ale zároveň běžně pracovaly v obchodech, restauracích a cestovních kancelářích. Nebyla zde zatelná žádná mužská nadřazenost.

Mimo buddhismus a islám jsme se zde i ve velmi malé míře setkali s křesťanstvím (v Thajsku křesťanství vyznává přibližně 1,17 % populace). Při naší cestě jsme navštívili jeden křesťanský kostel ve městě Kanchanaburi, kde se nachází známý most přes řeku Kwai. Zdejší kostel je vystavěn na památku padlým zajatým

vojákům, kteří se podíleli na výstavbě Železnice smrti za japonské okupace během druhé světové války.

Největší duchovní zážitek nás ale čekal až skoro na samém konci naší cesty. Byla to návštěva Wat Niwet Thammaprawat, který se nacházel na okraji města Ayuthaya severně od Bangkoku. Tento wat však nebyl klasicky vypadajícím buddhistickým chrámem, vypadal jako nám známý novogotický kostel. Wat Niwet navrhl italský architekt Joachim Grasi, kterého si pozval thajský král Rama V.

Touto stavbou se Thajsko (tehdy ještě pod názvem Siam) chtělo přiblížit západní kultuře, kterou král poznal na svých cestách. Stavba z roku 1878 nám do-

slova vyrazila dech, zvenčí i zevnitř vypadala jako kostel, místo Ježíše Krista však na oltáři seděl Buddha. Místo mělo velmi silnou atmosféru, dovedlo nás k pokoře a jistému uvědomění, jak se thajští buddhisté nebáli propojit naši kulturu a víru dohromady s tou jejich. Tato stavba je vyobrazením toho, že náboženství se vzájemně od sebe mohou obohatit a mají se co naučit. Ač se nemusí shodovat věroučně, nemusí to znamenat, že by si měla být úplně cizí.

Anna Zuzánková a Václav Opatrný
náboženská obec Vrchlabí
a náboženská obec Praha-Vinohrady

Cesty za Ježíšem

Bratři a sestry, přátelé (křesťané),

náboženské obce Církve československé husitské v Ostravě-Moravské a Slezské Ostravě a v Ostravě-Staré Bělé se tímto obrazejí na všechny oslovené s výzvou, jejímž smyslem je zachytit ve fotografii výtvarné zpodobnění Ježíše Krista, které vás osobně zaujalo či oslovilo. Jsme přesvědčení, že na svých cestách, ať už každodenních či svátečních, se setkáváte nebo potkáte s výtvarným dílem zpodobňujícím Ježíše, které si ať již jako artefakt nebo pro umístění a celkovou atmosféru našlo cestu k vašemu srdci. Jako motivaci doporučujeme přečíst článek sestry Michely Schönwälderové, zveřejněný v časopise Český zápas v čísle 7 letošního roku.

Pořízené fotografie bychom rádi vystavili u příležitosti celostátního setkání mládeže ČČSH v září tohoto roku v Ostravě. Nevy-

žadujeme talent ani erudici zkušeného fotografa. Snímek pořídíte mobilním telefonem nebo fotoaparátem podle možností a okamžité situace. Jeho hlavní hodnotou je upozornit na místa, kam je možné se za vyobrazením Ježíše vydat a motivovat tak ostatní k návštěvě a poznání. Věříme, že společně objevíme a poznáme mnoho podob tradičních i současných, neobvyklých a esteticky zajímavých ztvárnění našeho Pastýře. Své snímky zasílejte elektronicky na adresu cesta.zajezisem@centrum.cz. Nezapomeňte uvést své jméno, místo a čas, kdy jste fotografií pořídili. Můžete také připojit krátké povídání o tom, jak jste se s Ježíšem potkali.

Gabriela Bjolková
NO Ostrava-Stará Bělá
Rudolf Göbel
NO Ostrava-Moravská a Slezská Ostrava

NAD PÍSMEM

Kdy pochopíme Kristovo vzkříšení?

Vzkříšení Ježíše Krista je centrální osou lidských dějin a duchovní evoluce stvoření. V Kristově vzkříšení nastává završení procesu, který kapadočtí otcové nazývali theosis – zbožštění. Hmota byla transformována a zduchovněna na nejvyšší stupeň. Kristovo tělo bylo z fyzického proměněné na oslavené. Už je to jiné tělo, Ježíš chodí skrze zdi a vypadá jinak, jeho nejbližší ho nepoznají. Řehoř z Nazianzu učil, že Bůh se stal proto člověkem, aby se člověk mohl stát Bohem. Ne dostat se na úroveň Stvořitele, ale sjednotit se plně s Bohem. A to je náš úkol, přetvářet hmotu do krásy, zušlechťovat ji, zduchovňovat ji.

Proces vzkříšení, který Kristus započal, pokračuje. Probíhá ve vesmíru jako gigantický Boží zákon. A my jsme v něm včlenění. Každým milosrdným skutkem, každou laskavou myšlenkou měníme svět k lepšímu a krásnějšímu a tím ho přibližujeme Bohu – Božímu obrazu. Opakem toho je negace. V ní jsme chyceni většinu života. Občas nás něco potěší, ale většinou je to mlha, blbá nálada, hněv a nespokojenost. Ze všeho jsme rozmrzeli – práce, partnerka, politici – nebo naše nenaplněné představy.

Pak je tady nuda a vyprahlost, pouštní otcové ji nazývají *démon akédie*. Nuda je dobrá podšívka, vetře se všude, aby nás i to, co nám kdysi přinášelo radost, přestalo bavit. A tak jsme otrávení. Máme mír, máme jídlo, pitnou vodu, svobodu – ale stejně každý druhý člověk potřebuje psychologa, protože jsme jako národ nešťastní a otrávení.

Nepochopili jsme vzkříšení. Teologicky ho omíláme dokola již po staletí, ale vůbec jsme ho nepochopili. Nadšení pro život nám totiž nikdo nevnutí. Nejde ani koupit. Vzkříšení a oslava Boha se v našem životě objeví tak, že se otevřeme Boží hře, která probíhá všude kolem. Existuje jednoduchá cesta: začneme opět žasnout. Viděli jste někdy malé děti, když si hrají a honí se? Jak jsou šťastné a září? Jsou to ikony úžasu a radosti. Jejich duše kvetou.

Od nich se učme. Žasnout znamená otevřít svou duši Božímu průvanu a nechat duši rozkvést. Tehdy pochopíme Kristovo vzkříšení.

Juraj Dovala

HOD BOŽÍ VELIKONOČNÍ – VZKŘÍŠENÍ PÁNĚ

Sotva procitnu, jsem s tebou. Svou dlaň jsi položil na mě. Nad mé chápání jsou tyto divy. Aleluja!
(Žalm 139,18.5-6)

První čtení z Písma: Skutky 10,34-43

Tužby velikonoční (I):

2. Aby Kristovo vzkříšení našimi srdci proniklo a k životu věčnému nás přivedlo, modleme se k Hospodinu.

3. Aby Kristovo vítězství v celém světě zavládlo a mír národům přineslo, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Nebeský Otče, dnešního dne jsi skrze svého jednorozeného Syna zvítězil nad smrtí a otevřel's nám bránu do života věčného. Dej, ať nás tvůj životodárný Duch vzkřísí ze smrti k životu! Osviť nás, Bože, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: Koloským 3,1-4

Evangelium: Jan 20,1-18

Verše k obětování: Žalm 76,9-10

Verše k požehnání: 1. Korintským 5,7-8

Modlitba k požehnání:

Nebeský Otče, děkujeme ti, žeš nás potěšil slavením velikonočních tajemství. Ve své dobrotě dej, ať mocí tvého Ducha rosteme ve vzájemné svornosti a lásce! Prosíme o to ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 250, 251, 260, 331

Pane Ježíši Kriste,

slavíme tvé vzkříšení, uctíváme tě a vyzýváme tě jako věčný Logos, vtěleného Boha, Mesiáše a našeho Pána!

Vstal jsi z mrtvých, porazil jsi smrt a zahnal moc temnoty.

Ty jsi věčný vítěz, nebeský Beránek a Král králů.

Provoláváme ti slávu: Aleluja!

ROZHOVOR

Pavel Kolář: Velikonoce se na začátku křesťanství slavily každou neděli

Velikonoce mají dva základy: připomínku toho, co se tehdy stalo – smrt Krista. A také jeho vzkříšení, další příchod, nový život. Jsou Passio i Pascha, říká akademik a duchovní naší Církve československé husitské Pavel Kolář, který mimo jiné na Husitské teologické fakultě UK vyučuje liturgiku a praktickou teologii.

Co všechno vlastně spadá do období Velikonoc?

Spíše než o období Velikonoc mluvíme o velikonočním období, jehož středem jsou Velikonoce. V našem církevním kalendáři tvoří toto období dva svébytné časy (lat. *tempora*): postní doba jako čas přípravy ke slavení Velikonoc a doba velikonoční.

Tou myslíte Velikonoční týden?

Ne, Velikonoční týden je čas od 1. neděle velikonoční, tedy neděle Zmrtvýchvstání Pána, po 2. neděli velikonoční, tedy neděli *Quasimodogeniti* („Jako novorozené děti“). Tato doba bývá také nazývána velikonoční oktáv, neboť ji tvoří osm dní. Ve 4. století se např. v Jeruzalémě v tomto týdnu setkávali nově pokřtění každý den s biskupem, který k nim promlouval a vysvětloval jim smysl křesťanských obřadů, kterými právě o Velikonocích prošli.

Je tedy jednou z částí velikonoční doby, která začíná nedělí Zmrtvýchvstání, trvá 7 týdnů, resp. padesát dní, a zakončuje ji nedělní slavnost Letnic, Hod Boží svato-dušní.

Co je základem Velikonoc?

Jejich základem je příběh o vydání našeho Pána, Ježíše Krista, k soudu, o jeho odsouzení k smrti, ukřižování, uložení do hrobu, zmrtvýchvstání a oslavení. Apoštol Pavel vyložil korintským křesťanům tento pašijový příběh o Ježíši jako pravou paschu, jako oběť pravého velikonočního beránka (1 K 5,7). A je samotné nazval „nekvašenci“, kteří nežijí se starým kvasem zloby a špatnosti, ale s nekvašeným chlebem upřímnosti a pravdy (1 K 5,8). Pavel tu odkazuje k židovskému svátku pesach, který nesl v jeho době také označení „svátek nekvašených chlebů“. Později se ve svém dopise Korintským k pesachovému tématu ještě vrátí a s přechodem Izraelitů z Egypta do země zaslíbené spojí křesťní i eucharistický motiv (1K 10,1-4). Pavel je tak pro nás prvním křesťanským autorem, který využívá tradici židov-

ského svátku pesach k výkladu Ježíšova pašijového příběhu. Evangelisté Matouš, Marek a Lukáš pak představí svým čtenářům Ježíšovu poslední večeři s učedníky jako hostinu plnou paschálních motivů, a evangelista Jan uvede Ježíše jako pravého velikonočního beránka, který je oslaven na kříži ve chvíli, kdy se v jeruzalémském chrámě obětují beránci pro pesachovou večeři.

Zdá se, že apoštol Pavel tak spolu s jinými položil základy slavení křesťanské paschy, křesťanských Velikonoc.

Jak to vypadalo nejdříve?

Tady se můžeme znovu obrátit k Pavlovi a k jeho listu Korintským. V něm píše, že kdykoli křesťané jí a pijí eucharistii, zvěstují Kristovu smrt, dokud opět nepřijde (1 K 11,26). Pavlova slova jsou mimo jiné součástí jedné z našich eucharistických modliteb, které pronášíme při bohoslužbě.

Tedy, základním způsobem, jak slavíme velikonoční událost, je společné slavení večeře Páně, tedy eucharistie. Pamatu-jeme při ní nejen na Ježíšovu útrpnou smrt (passio) jako oběť pro nás (Žd 10,10), ale žijeme při ní také nadějí a vírou v jeho druhý příchod ve slávě. O čtyři století později Jan Zlatoústý napíše, že kdykoli slavíme večeři Páně, slavíme paschu. Tím dnem, kdy se slavily Velikonoce, tedy kdy se pamatovalo na vše, kým Kristus je, a na jeho dílo spásy, tak byla zejména neděle.

Neděle byla tedy takovými malými Velikonocemi?

Byla vlastně jedinými Velikonocemi. To je, myslím, v současné době poměrně rozšířený názor mezi historiky raně křesťanské liturgie. Ačkoli někteří odborníci se domnívají, že toto velikonoční, paschální pojetí večeře Páně je až výsledkem

pozdější křesťanské polemiky, ve které šlo o zřetelné odlišení křesťanské paschy od židovského svátku pesach. Osobně se kloním k tomu, že velikonoční motivy tvoří velmi starobylé jádro (nejen) nedělního společenství večeře Páně.

Kdy se tedy objevily Velikonoce jako jarní svátek?

Domníváme se, že se tak stalo nejspíše v polovině druhého století v křesťanských obcích v Malé Asii.

Jim se záhy začalo říkat kvartodecimánii, tedy „ti čtrnáctého dne“. Založili totiž nový zvyk: vždy 14. dne prvního jarního měsíce, který pokládali za den Ježíšovy smrti na kříži, zachovávali přísný celodenní půst jako památku Ježíšova utrpení a jeho smrti a celonoční bdění při modlitbě a čteních z Písma zakončili před rozedněním společnou eucharistickou hostinou. Časově tedy svoji výroční oslavu Ježíšovy paschy spojili s židovským slavením pesachu. Z něj nejspíše přejali nejen motiv oběti velikonočního beránka, ale také očekávání příchodu Mesiáše. Maloasijské křesťané tak každý rok zachovávali památku Ježíšovy velikonoční oběti a slavili duchovní přítomnost zmrtvýchvstálého Krista (Mesiáše) ve společenství večeře Páně. Nejspíše jako odpověď na tuto jejich novou praxi slavení Velikonoc se v jiných křesťanských oblastech rozvinulo výroční slavení Velikonoc spojené vždy s první nedělí prvního jarního měsíce, na kterou měla v pozdních večerních nebo brzkých ranních hodinách připadnout velikonoční eucharistická hostina. První ekumenický koncil v Nikaji (325) stvrdil právě tuto druhou praxi a stanovil, že křesťanská pascha má být v daném roce slavena vždy až po skončení židovského svátku pesach.

Tradice slavení byla tehdy všude jednotná?

Naopak. Raně křesťanská praxe slavení

Velikonoc byla velmi různorodá a sytila se různými tradicemi. Například alexandrijská tradice vykládala biblické pesachové texty (např. Ex 12 a 14) alegoricky jako slovo o osobním duchovním přechodu z neřesti ke ctnosti, z otroctví vášní k duchovní svobodě, ze smrti k životu, z pomíjivého světa k věčnému Bohu. Oproti tomu maloasijská a palestinská tradice kladly více důraz na historicitu evangelijních pašijových událostí. Právě v těchto oblastech postupně dochází k vydělení Zeleného čtvrtka, Velkého pátku, Bílé soboty, Zmrtvýchvstání, Nanebevstoupení a Letnic jako samostatných svátečních velikonočních dní, ve kterých se připomínají jednotlivé události Ježíšovy jediné, nedělitelné paschy. Latinská tradice pak vidí v utrpení a smrti Ježíše důležité jádro křesťanských Velikonoc, které se snaží pomocí textu Janova evangelia (13,1) spojit s jeho zmrtvýchvstáním a oslavením: Ježíšovou paschou je jeho přechod ze světa k Otci skrze utrpení kříže.

Jsou Velikonoce starší než Vánoce?

Určitě. Vánoce jsou doloženým svátkem až ve 4. století. Velikonoce, jakkoli je otevírané, jaká byla podoba jejich zachovávání, můžeme datovat do druhé poloviny 2. století.

Součástí Velikonoc je také postní doba. Ta se tam dostala jak?

Původní oslava Velikonoc jako výročního svátku byla v podstatě dvoudenní. Jeden den přísný půst, noční bdění a ráno před rozbřeskem slavení společného jídla. Podle Tertulliana někteří zbožní křesťané přidávají ke dni půstu ještě dny další. Motiv půstu dále nejspíše zesílil tím, jak

začala být doba Velikonoc v církvi spojována se křtem. Období přípravy ke křtu bylo spojeno s výraznou postní praxí. Jak u těch, kdo se na něj připravovali, tak i u dalších křesťanů. Justin např. uvedl, že se postí jak ti, kdo se připravují ke křtu, tak i ostatní členové křesťanské obce. Přísný

půst zachovávali také veřejní kajníci, kteří se připravovali ke smíření a opětovnému přijetí k oslavě Velikonoc. Významný vliv na utváření postní doby měl také evangelijní text o Ježíšově čtyřicetidenním půstu na poušti. Spojení postní doby s oslavou Velikonoc pak stvrdil opět první ekumenický koncil v Nikaji.

Líší se slavení Velikonoc v západní a východní tradici?

Podobnosti i odlišnosti ve slavení Velikonoc mezi jednotlivými křesťanskými tradicemi či liturgickými rodinami by nám nikdy neměly zastínit skutečnost, že spolu slavíme jediné tajemství víry. Zejména v rámci ekumenického společenství (západních) křesťanských církví hledáme pro naši společnou velikonoční víru a naději také společnou podobu slavení Velikonoc, abychom zdůraznili svoji touhu po jednotě a společném svědectví o spase v Ježíši Kristu.

Je v ČČSH velikonoční bohoslužba od začátku stejná?

Určitě ne. Nejstarší podobu slavení utvářel Český misál, který připravil Karel Farský ve spolupráci s Aloisem Tuháčkem. Vycházel z dobového potridentského misálu římsko-katolické církve. Obřad si faráři nejspíše dále sami upravovali podle místních zvyklostí nebo svého pohledu na dosavadní římsko-katolickou praxi. Na prvním sněmu naší církve (1924) byla přijata Liturgie Karla Farského za nový pořádek pro slavení bohoslužby s večerí Páně. Ta ale neobsahovala texty pro jednotlivé svátky a doby (tzv. proprium). Faráři si je tedy nejspíše z počátku vybírali a doplňovali pro slavení Velikonoc sami. Od poloviny 20. let však začal Alois Tuháček tvořit materiál pro jednotlivé neděle a svátky církevního roku. Výsledkem jeho práce se stala Bohoslužebná kniha církve českomoravské, která obsahovala vše potřebné ke slavení Velikonoc. Od osmdesátých let pak liturgická komise připravovala nové texty a proměnné modlitby určené pro slavení nedělí a svátků. Mnohé z nich byly uveřejněny v tzv. kazatelských plánech. V některých se objevily jako návrhy pro praxi v náboženských obcích i nové velikonoční obřady, které dnes tvoří součást naší Bohoslužebné knihy. Podoba slavení Velikonoc, kterou nám nyní nabízí, je ovlivněna ekumenickým hnutím liturgické obnovy (vigilie, Exultet, velikonoční svíce, obnova křestních slibů) a dává poměrně velký prostor místnímu společenství k tomu, aby uspořádalo oslavu Velikonoc podle svých zvyklostí.

***Za rozhovor děkuje
Tereza Zavadilová***

Nejsilnější znamení Boží lásky je Kristův kříž

Dale Foreman, známý newyorský právník, v předmluvě k Historii práva oprášil myšlenky vyslovené už před léty některými levicovými autory. Označuje soud nad Pánem Ježíšem za jeden z nejkřiklavějších politických procesů a Ježíše označuje za prototyp disidenta. Od první chvíle, říká Foreman, kdy Ježíše zradil jeho vlastní člověk a vydal ho služebníkům nejvyššího židovského kněze Kaifáše, až po rozsudek římského místodržícího Piláta, byl jeho proces hanebně vykonstruovaný a trpěl řadou závažných právnických chyb. Ale jestliže to všechno bylo jen „divadlo“, k čemu vlastně mělo sloužit? K potvrzení teologických názorů židovské špičky? K posílení římské okupační moci? K likvidaci nepohodlného rebela a lidového vůdce? K zastrašení pospolitého lidu? Nic takového! Musíme znovu konstatovat, že Foreman i další autoři se mýlí, že vůbec nic nepochopili. Soud nad Pánem Ježíšem, se všemi procesními chybami, falešným obviněním i fyzickým týráním obžalovaného, měl paradoxně vyjádřit nepochopitelnou Boží lásku. Koho že to Bůh miloval? Člověk by řekl, že asi svého Syna, který nikdy neudělal nic zlého a ve všem Ho poslouchal!

Tady je právě namístě slovo nepochopitelný. Bůh tolik miloval nás, hříšné a bezbožné, že kvůli nám poslal svého milovaného Syna na smrt.

Chápeme vůbec, jaká to byla láska? Když my ve svém životě procházíme zkouškou nebo prožíváme nějaké těžkosti, jak často naříkáme a plní hořkostí se ptáme Boha „PROČ“?

Pán Ježíš zde na zemi prožíval lidská trápení, únavu i nemoci, a jistě se ho bolestně dotýkala nesmyslná lidská zloba a nespravedlnost. Přesto se nevzpíral a k absurdnímu obvinění neřekl ani slovo. Ten, který si mohl povolát zástupy andělů na pomoc, který měl moc sestoupit z kříže a pomstít se všem svým falešným soudcům, podstoupil muka smrti, vybojoval Spasení pro nás, pro všechny. Den jeho smrti se na památku této události po celém světě nazývá „Velkým (nebo dobrým) pátkem“. Umíme i my docenit velikost Boží lásky a dobroty?

-czka

Citurgie Karla Farského

2. Dva vrcholy

Už tedy víme, kde text naší liturgie najdeme. Než si ji ale začneme přiblížovat po jednotlivých částech, řekněme si o Farského liturgii ještě pár slov obecně. Je jedinečná v tom, že jsou v ní citlivě skloubeny jak prvky katolické mše, tak důrazy typické pro protestantské církve, najdeme v ní však i stopy pravoslavné bohoslužby. To ovšem neznamená moc srovnatelné, že?

Pokusím se to vysvětlit. V katolické církvi velký význam zaujímají svátosti, kterých má celkem sedm: křest, birmování, večeře Páně, pokání, manželství, útechy nemocných a svěcení kněžstva. Oproti tomu

církve protestantské, evangelické, mají svátosti jen dvě (křest a večeře Páně) a velký důraz kladou hlavně na Boží slovo – Bibli, její čtení a výklad – tedy kázání.

A Farského liturgie věnuje stejnou pozornost oběma těmto důrazům – jak čtení a výkladu biblického textu, tak svátostem, kterých máme stejně jako katolická církve sedm. Proto říkáme, že naše liturgie má dva pomyslné vrcholy – kázání a večeři Páně. Podle toho ji

můžeme rozdělit na dvě části – v té první, od začátku až po kázání – jde hlavně o výklad biblického textu, v té druhé pak o přípravu a prožití společné svátosti večeře Páně.

Svátost večeře Páně může vysluhovat pouze vysvěcený kněz (toho poznáte podle bílé štolý – pruhu látky, který

Nakreslila: Lucie Krajčůrková

nosí duchovní přes černý talár). Proto v případě, že liturgii slouží duchovní s jáhenským svěcením (nosí talár bez štolý) nebo kazatel, po kázání bývá vystřídán knězem nebo, pokud slouží sám, svátost večeře Páně do liturgie nezařazuje. Protože v naší církvi platí zásada obecného kněžství, tedy že Boží slovo může vykládat každý věřící člen církve, kázání si může připravit i kdokoli z laiků – tedy členů církve, kteří nemají svěcení.

JK

CESTA

Velikonoční radost

Pokud vnímáme Velikonoce především jako svátky jara, probouzející se přírodu a nového života, pak je ten radostný tón jednoznačný. Z hlediska biblických událostí se může zdát příběh o Ježíšově zatčení, vyslýchání, ponižování a smrti smutný, krutý, pochmurný, takže můžeme tihnout k tomu si jej příliš nepřipomínat. Když si však uvědomíme, že to všechno podstoupil kvůli nám, je to důvod k vděčnosti: a to, že všechno nakonec dopadlo dobře a Ježíš byl vzkříšen, je pro nás zdrojem veliké radosti. Radosti z toho, že Bohu na nás opravdu záleží, a to i tehdy, když jiný by to s námi už dávno vzdal.

Myslím, že tuto velikonoční radost velice krásně znázorňuje Ukřižovaný Ježíš, ztvárněný sochařem Františkem Bílkem. Najdete ho třeba v katedrále sv. Víta, ale i na jiných místech, jednoho máme například v naší náboženské obci v Michli. Na rozdíl od běžných křížů, kde Ježíš na kříži bezvládně visí s hlavou svěšenou, Bílkův Ježíš je živý, vzkříšený a ač je stále na kříži, jeho rozpažené ruce

vypadají jako otevřená náruč, která nás všechny zve k sobě. Jsem moc ráda, že tuto radost můžeme při pohledu na Bílkovo dílo vnímat nejen o Velikonočních, ale každou neděli.

JK

M o d i t b a

Pane Ježíši Kriste, děkujeme ti za všechno, co jsi pro nás udělal a děláš, za to, že nás stále zveš k sobě. Amen.

Dříve mi říkali Josef...

10. Hostina

„Tak co, doufám, že ti mohu gratulovat!“ smál se Eli, jakmile jsem vstoupil do písárny, a srdečně mě objal. „Ty jsi věděl, co se chystá, že?“ zašklebil jsem se na něj. „Samozřejmě, tady se přece nic neuttají, to je ti, doufám, už jasné.“ „Takže už jistě víš i to, jaký mě teď čeká úkol. Máš mi předat dopis s informacemi o plánované hostině. Zajímalo by mě, proč se Potřar i Izmael tvářili tak významně, vždyť hostiny tu pořádáme každou chvíli. Je to běžná rutina.“ „Takhle hostina bude ovšem přece jen výjimečná“, zvažněl Eli. „A to nejen počtem hostů. Má to být totiž hostina svatební, abys věděl. Náš pán se bude znovu ženit a jeho další manželka je dcerou velice urozeného muže, a proto se chce Potřar předvést v co nejlepší světě. Na ničem se nesmí šetřit, nic se nesmí pokazit, rozumíš. Tady je ten dopis.“

„Aha, teď už to chápu“, pokýval jsem hlavou a pustil se do čtení dopisu, jímž otec nevěsty potvrzoval pozvání na svatbu a oznamoval, s jak čestným doprovodem hodlá přicestovat. Už jsem se vůbec nedivil, že Izmael se po přečtení tohoto listu rozhodl raději odejít do důchodu! Ale hlavu vzhůru, Joseře, ty máš přece výzvy rád, napomenul jsem se v duchu. Pak jsem

ještě připojil rychlou prosbu, aby mně Hospodin nadále zachovával přizeň, a začal jsem si sepisovat, co všechno bude potřeba objednat, zakoupit a zaříditi.

Za pár minut už se domem rozléhaly příkazy a početné služebnictvo se pustilo o překot do práce, aby byly dokonale uklizeny všechny pokoje pro hosty, perfektně připravena hodovní síň i přilehlé komnaty, jakož i rozlehlá zahrada, kde jsem nechal postavit několik velkolepých stánů.

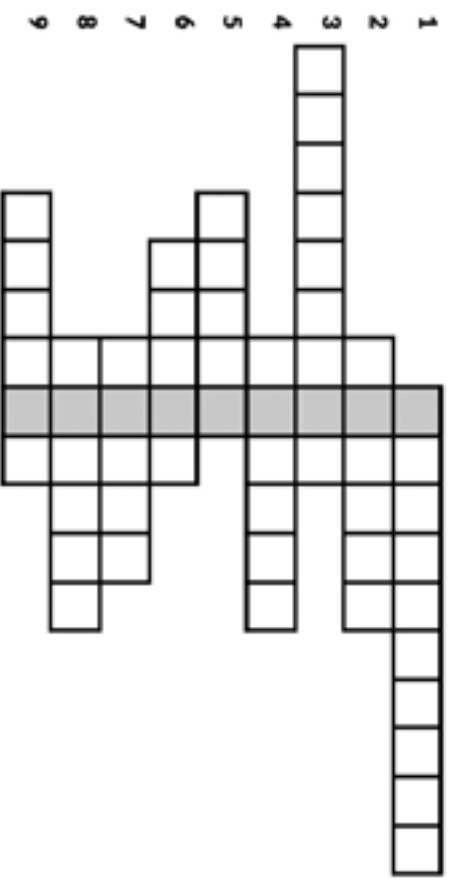
Poté jsem si zavolał kuchaře, abychom společně sestavili jídelníček, a sotva odešel, aby zařadil nákupci a další podřízené, já se začal s Elím radit, jaké pro pobavení hostů pozveme umělce. Celé tři dny se nikdo z nás nezastavil, ale když se začali sjíždět první hosté, bylo vše připraveno a myslím, že pán mohl být opět spokojen. A domnívám se, že opravdu byl, celý jen zářil, zvláště pak, když se objevila jeho nevěsta.

Byla to vskutku krásná žena, velice mladá, ale svou hlavu nesla hrdě vzpřímenou. Můj pán na ní mohl oči nechat. Pochopil jsem, že toto manželství nebylo jen dalším z Potřarových politických rozhodnutí, ale tentokrát se v něm, na stará kolena, probudila

Soutěž o tři knihy

Ze stručného shrnutí velikonocních událostí nám vypadlo pár slov. Pokud je dokážete doplnit a vyluštit tajemku, nezapomeňte nám ji poslat do poloviny května na adresu jana.krajcirkova@ccsh.cz, ať se můžete stát jedním z výherců knížky, jejíž jména otiskneme v červnové Cestě.

Když Ježíš před velikonočními svátky přijel do (1) na oslátku, lidé jej nadšeně (4). S učedníky prožil poslední (2), ale brzy nato už byl v Getsemanské zahradě (9), protože učedník jménem (5) jej zradil. Vyslyšeli jej (3) a trvali na tom, aby jej římský místodržitel (7) odsoudil k smrti na (6). Po smrti byl Ježíš pohřben, ale třetího dne byl vzkříšen a (8) se ženám a svým učedníkům.

Blahopřejeme výherkyním soutěže z únorového čísla

(řešení: Bible kralická),

tentokrát jsou to tři dívky se jménem začínajícím na A:

Andělka Jindrová z Příbrami

Alžběta Protiřánková z Nákla

a Amálka Sladkowská ze Zlína

Vyprávění staré kašny

7. Dva mladíci

Před pár dny se na lavičku u mé kašny posadili dva mladíci. Na jejich rozhovor od té doby často myslím.

„Co budeš dělat o Velikonocích?“

„Vždyť víš, půjdu samozřejmě do kostela.“

„Prosím tě, to vážně nechápu. Už dávno jsem se tě chtěl zeptat, jak můžeš věřit v Boha?“

Vždyť to je jenom samý zákaz, příkaz, musíš se chovat tak, jak nechceš...

„Ale já se tak chci chovat, i když někdy se mi to úplně nedaří.“

„No a pak ti ještě hrozí peklo!“

„To není pravda. Když toho lituju, tak mi Bůh odpustí. Poslyš, vážně si myslíš, že v té vaší partě jsi na tom líp? Že máš větší svobodu?“

„To bych řekl! Vždyť my si děláme, co chceme, každý se nás bojí, a proto nás poslouchají nebo nám jdou aspoň z cesty!“

„A vážně všechno, co děláš, děláš z vlastního přesvědčení?“

„Jak to myslíš?“

„No není to spíš tak, že ti to ten váš kápo přikáže? Nebo že se bojíš, že se před ostatními shodíš, když se nepřidáš? Fakt máš dobrý pocit z toho, že ubližujete slabším?“

„Tak tohle teda ne, to mi jako budeš nahrazovat svědomí, nebo co?“

„Vůbec ne, jen ti chci vysvětlit, že ta tvoje svoboda může být jenom zdánlivá a že mě moje víra naopak osvobozuje.“

„Tomu fakt nerozumím, jak tě může víra osvobozovat.“

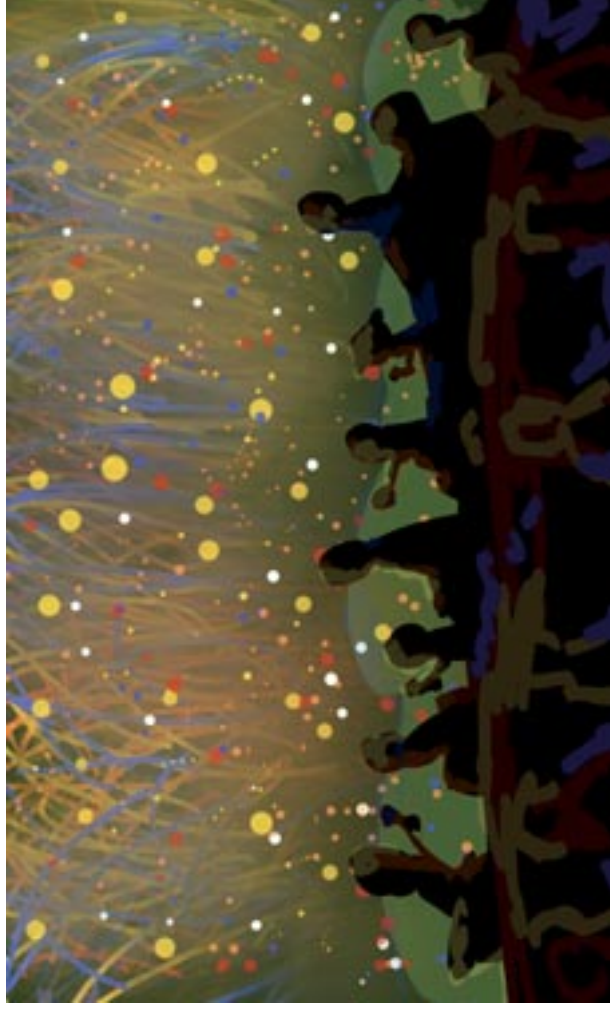
„Jednoduše. Je to prostě skvělý pocit, když jde člověk večer spát a je smířený s Bohem, sám se sebou i se svým okolím.“

„Pořád to nechápu.“

„Já vím, to musíš zažít. A co vlastně budeš dělat na Velikonoce ty?“

Jana Krajčířková

Nakreslila: Lucie Krajčířková

Nakreslila: Lucie Krajčířková

znovu vášeň. V duchu mi bylo trochu líto jeho ostatních manželek, protože jak to tak vypadá, budou se minimálně v nejbližší době v harému asi dost nudit.

Upřímně jsem ovšem novomanželům přál, aby jejich náklonnost byla vzájemná. Svého pána jsem si vážil a té mladé dívky by mi bylo líto, kdyby ve svém manželovi nenašla zalíbení. Když jsem ji však během hostiny pokradmu pozoroval, nedalo se vůbec odhadnout, co si myslí. Tvářila se naprosto neproniknutelně.

S průběhem hostiny jsem ovšem mohl

být bezesbytku spokojený, vše proběhlo podle plánu, nic se nepokazilo, jídlo bylo výtečné, vystoupení bříšních tanečnic se velmi líbilo, večerní ohňostroj vzbudil nadšení.

Když můj pán pozdě v noci odcházel do své komnaty, vložil jsem mu s úklonou do ruky malou vkusně zdobenou krabičku. Otevřel ji, a když spatřil krásný šperk pro nevěstu, usmál se: „Děkuji, Josefe, myslíš opravdu na všechno. Brzy poznáš, že dobré služebníky umím ocenit!“

Jana Krajčířková

Hlasý a zvuky z našeho sborní

2. Z čeho se raduje květina

„To je krásal Tolik světla, taková zář! Konečně vidím slunce!“ ozvalo se z obdobného květináče pod oknem.

„Ale, co tě nemá, to není slunce! Ten jasný plamen vydává svíčka, kterou rozsvítila sestra Hanička.“ ozvala se odpověď ze stejného místa.

„A kdo je sestra Hanička?“

„To je moc hodná a milá paní, která o nás pečuje. Zalévá nás čerstvou vodou, abychom neuschly, využívje půdu v květináči, abychom byly zdravé, a odstraňuje zvadlé květy, abychom byly stále krásné a rozkvétala nám nová poupata, jako jsi ty,“ odpověděla květina s narůžovělými okvětními lístky a mateřsky se sklonila k čerstvě vykvetlému poupátku.

Ani si nevšímla, že sestra Hanička si to namířila přímo k nim. Na chvilku se zastavila, aby se potěšila z nového poupátka, a už květináč objala a citlivě, ale pevně uchopila oběma rukama, aby jej mohla bezpečně přemístit.

„Co-pak se to dě-je?“ udiveně koktalo poupátko, kterým ořřasaly Haničiny energické kroky, jak nesla květiny na stůl Páně.

„Dnes máme velké štěstí!“ prohlásila

slavnostně květina, když Hanička opatrně postavila květináč na roh stolu s výhledem na řady dřevěných lavic s měkkými polštářky.

„Tak dlouho jsem čekala a doufala, že se sem jednou dostanu, a dnes se mi ten sen splnil. Představ si, že budeme na čestném místě po pravici pana faráře!“ pýřila se radost květina a nadšeně se rozhlížela kolem. Poupě už mělo na jazyku další otázku, ale květina pokračovala v pěni chvalo zpěvů a nenechala se jen tak přerušit: „Podívej se na ten sněhobílý ubrus pod námi!“ vykřikla a hned si také uvědomila, jaká je to odpovědnost: „Na ten nesmí ani smítko pylu padnout! Natož aby se nám uvolnil nějaký lístek!“ zhrzila se při té představě květina a z nadšení trochu vystřížlivěla.

„A proč nás sem vlastně Hanička přinesla?“ využílo poupě vhodného okamžiku k dalšímu dotazu.

„Protože za chvíli začíná bohoslužba a stůl musí být připravený a ozdobený krásnými živými květinami – jako jsme my,“ odpověděla hrdě a celá se při tom rozvoněla.

Nakreslila: Lucie Kojčáková

Ježíši, buď pochválen

Zdeněk Svoboda

Radana A. Váňová

Je - ži - šu, buď po - chvá - len, že - jsi nám dal ten - to - den,

Když se ně - čím pro - vi - ní - me, od - pusť nám to, Ho - š - po - di - me.

Te - be, Kři - ste Kři - š - te, chvá - li - věch - ní - ve - li - cí - ma - li.

Moc děkujeme sestře Radaně Váňové za zhudebnění jedné z modliteb bratra faráře, básníka a spisovatele Zdeňka Svobody, našeho věrného a dlouholetého příspěvatele, na kterého s vděčností vzpomínáme.

Radost Velikonoc

Nejprve mi prosím odpusťte, že radostné Velikonoce uvedu neveselou diagnózou naší doby, která nám vyjevila, co jsme zač: rozmazlení, zhýčkaní, sebestřední, pohodlní. Utopení v banalitách a maličerných sporech o nic si vymáháme každý svá práva bez povinností, svobodu bez odpovědnosti. A naší cestou, pravdou i životem je babylonský internet...

Navíc nám do toho všeho tisíce pseudoterapeutů a guruů všeho druhu dávají spousty rad, jak být „v poho“ a pozitivní, neboť na všechny naše touhy a přání je přece metoda a lék. Jenže takhle život nefunguje!

Naši předkové by se našim „stresům“ smutně usmáli. Se dvěma válkami a totalitami za sebou, uvyklí těžké práci a skromnosti, měli zkušenost spíš těch, co k nám nyní přicházejí s taškou a dětmi za ruku. Věděli totiž to, co my jsme z programu svých životů vytěsnili a zapomněli: že základní bytostnou součástí života – ať se nám to líbí nebo ne – je nouze, bída, utrpení! Teorii teologických, filozofických a politických, proč tomu tak je, je také na tisíce. Ale žádná sebelepší teorie nepomůže jednomu jedinému člověku, když je nouzí života zasažen. Tady pomůže jen jedno: LÁSKA.

Ano, zní to jako klišé – tak ostatně znějí všechny základní pravdy o životě. Je to láska, milosrdenství, soucit. Co je svět světem, tomu nikdy jinak nebylo. A platí to tak i v životní nouzi a trápení, kterých se nejvíce bojíme: ve smrti.

A teď jsme konečně u radosti Velikonoc! V paměti lidstva od jeho počátku je tušení, touha, přání, víra, že smrt není konec. Že tenhle život není jediný. Jako jsme jednou nebyli, zase nebudeme a odkud jsme přišli, tam se vrátíme – k Bohu.

Dávné archetypy, modely, se v běhu času jen proměnily ve formě. Ale trest před-

stav, pocitů, snů, zkušeností i myšlenek krouží kolem Boha, ať už ho nazveme jakkoliv. Geniálně to vyjádřil William Shakespeare: „Růže – pojmenována-li jinak – bude pořád vonět jako růže.“ Prostě idea Boha je nevykořenitelným a nejniternejším vlastnictvím lidské duše (C. G. Jung). A my, lidi, se je snažíme napříč dějinami, kulturou a civilizací uchopit, pojmenovat a vyložit spekulacemi, dogmaty, manipulací. Marně. Jsem, který jsem – praví Hospodin. Ne my máme Boha. On má nás. My v něm žijeme, pohybujeme se, jsme (apoštol Pavel). Ať vzýván, či nevzýván, Bůh je přítomen. A co je neuvěřitelné: má nás rád! Všechny lidi. Všechny! I nás křesťany. Pro nás je pak emblémem naděje a víry při vši bídě našich životů i světa, v našich strastech i radostech, kříž s Ježíšem Kristem.

Radost Vánoc, kdy se Bůh v tajemství stává člověkem Ježíšem, korunuje radost Velikonoc vzkříšením Ježíše Krista. Láska Kristova je silnější než smrt, než všechny bídy světa. Pán vstal, život dal – Boha chval! A jsme na začátku.

A tak aspoň rozvažujeme jako matka Páně Maria o Vánocích a jak Máří Magdaléna, když viděla prázdný hrob.

Kéž se každý z nás se vzkříšeným Kristem potkáme jako Máří!

Na pařížském hřbitově Père-Lachaise se nachází hrob slavného hudebníka skupiny The Doors Jima Morrisona. Na jeho hrobě byla umístěna sluchátka, ze kterých mohli všichni, kdo přišli uctít

jeho památku, slyšet jeho písně. Prý ta sluchátka někdo ukradl. Znamení doby. Nevím, zda je už opět nainstalovali, aby i dnes mohli fanoušci Morrisonovi u hrobu naslouchat.

Přišlo mi symbolicky na mysl, že jsme ztratili schopnost „naslouchat hrobům“,

ke kterým chodíme za svými blízkými. Omýváme desky, vyměňujeme květiny, rozpačitě postojíme, starší se snad pomodlí a odejdeme...

Farářka z Estonska daleko na severu mi vyprávěla, jak u nich chodí na hřbitov celé rodiny s jídlem i pitím. U hrobu hodují a vyprávějí si s pohřbenými, jak jde život dál. Nemají sluchátka. Ale vědí, že ti „zemřelí“, ani oni, zatím žijí, spolu nežili jen těch sedmdesát, devadesát let. Ale že spolu mají vztahy vlastně navždycky. To nám křížky na náhrobcích napovídají. Přece, ať jsme živi nebo mrtvi, patříme Pánu. A s nimi všemi se zase shledáme tam, kde nebude pláč a bolest, ale radost z Ducha svatého. Až půjdeme příště na hřbitov, nepřeslechněme v tom taky radost Velikonoc. **Jana Šilerová**

Dobré chuti

Stará duchovní cvičení církevních otců a matek v prvotní církvi prý vůbec neprobíhala diskuzemi o textu evangelia, rozборы, kritikou, výklady. První křesťané si prostě radostnou zprávu „vychutnávali“ (M. Kehl). Nádherný, všem srozumitelný návod.

Kam se dnes podíváme, všude jídlo. Všude se peče, vaří, smaží. Média, reklamy a kuchařky od kde koho útočí na naše chuťové buňky, až se zdá (nebo je to pravda?), že naším Bohem jest břicho. Co takhle alespoň občas přepnout a přeformátovat nároky těla na ducha a učit se taky vychutnávat si dobroty evangelia?! Chutnější a výživnější potravu pro život časný i věčný neznám. Vy ano? Třeba

naše vychutnávání evangelia bude mít větší efekt, než zatím neplodné teologické diskuze. A budeme mít konečně „prostřeno“ k večeři Páně všichni společně.

Z dětských vzpomínek:

Pan farář se ptá dívenky: „Jaký je Pán Ježíš?“ „No, asi je zamilovaný, pořád mluví o lásce...“

Chlapec s babičkou jdou kolem Božích muk. „Babi, vem mě na koníka!“ Babička vnoučka vysadí na ramena. Kluk natáhne ruku, pohladí Spasitele tvář a řekne: „Neboj, budeš vzkříšenej!“

Jana Šilerová

Čo znamená nasledovanie Kristovho kríža

Príliš často je kríž predkladaný nášmu uctievaniu nie ako vznešený cieľ, ktorý dosiahneme tým, že prekonáme samých seba, ale skôr ako symbol smútku, obmedzovania, potláčania. Na kríž sa odvolávali nekrofilné povahy, ktoré milujú viac ťažkosti než radosť zo života. Úlohou každého kresťana je stále znovu uvažovať o kríži z teologického, psychologického, politického i sociologického hľadiska. Symboly majú stále vplyv na nevedomie. Potrebujú však stálu konfrontáciu, aby sa mohlo rozvíjať ich uzdravujúce a scelujúce pôsobenie. (Anselm Grün)

Kríž – znamenie života, spásy a víťazstva

Ježišov kríž bol predovšetkým brutálnym historickým faktom (preto sa tiež do Kréda dostal Pilát Pontský!). Znakom spásy sa stáva až „spôsobom umierania“, ktorého bol kríž užasnutým svedkom v prípade Ježiša Nazaretského (Karl Klein).

Kríž bol pre teológov prvotnej cirkvi pohoršením. Ukrižovanie ako najhroznejší trest smrti v antike bol pre teológiu výzvou, aby v kríži odhalili hlbší zmysel. Keď ho teológovia našli, pohoršenie kríža sa stalo znamením Božej múdrosti. Ježiš niekedy „pomáha“ aj svojou bezmocnosťou, solidárny s bezmocnosťou človeka kdekoľvek. Taká spása a vykúpenie nie sú vôbec lacné. Potrebujú ľudskú spoluúčasť, nie sú len akousi veľkou hrou na Božej scéne. Aj pozíciu a rolu obete Ježiš včleňuje medzi pozitívne akty, do základného prúdu tvorivej lásky. A naopak u neho postrádame prastarú predstavu, že Bohu je treba niečo „zo svojho“ darovať a uznať tým jeho všemohúcnosť, že má všetky tromfy v ruky, má nárok na všetko. Takéto tendencie je možné nájsť ešte v Starom zákone. Ježiš sa však snaží ukázať celým svojim životom aj zmyslom smrti iného Boha a inú obeť. Kto miluje, vie, že vinu nie je možné vyplatiť, ale len vyhojiť. Zmierenie nevyžaduje urazené božstvo. Zmierenie predsa potrebuje odcudzený človek, ľudská budúcnosť. Kríž je našou poslušnosťou cene pravdy a lásky – bez záruky, že to „začne fungovať“. „Kupuje“ nám pravdu, ktorá je v tomto svete vždy drahá. Skrze kríž zaplatil Ježiš cenu nie tak, že my by sme ju platiť nemali, ale tak, aby sme skutočne vedeli, že za pravdu a lásku sa platí – všetkým (Richard Rohr). Tým, že sa človek venuje svetu, neuniká pred krížom, ale stále znovu na kríž naráža. S utváraním sveta sú spojené sklamanie a pády, z ktorých je treba sa vzbudiť a ďalej pracovať na budúcnosti tohto sveta. Kto sa napriek všetkej márnosti zasadzuje proti odporujúcim silám k zlepšeniu pomerov, zakúsi v tomto nasledovaní Ukrižovaného najvnútornejšiu podstatu Kristovho kríža ...

Zobrazenie trpiaceho Krista

V prvých troch storočiach sa spodoboval vždy len holý kríž, vždy bez tela. Bol víťazným znamením a býval preto zdobený drahokamami. Najstaršie zachované zobrazenia ukrižovania pochádzajú z 5. storočia: jedno je na doske zo slonoviny, uchovávané v britskom múzeu, ďalšie na drevených dverách baziliky svätej Sabiny

v Ríme. Na oboch je ale potlačený akýkoľvek výraz utrpenia. Kristus sa vyjavuje v postoji víťaza alebo modlitebníka. Ešte v ranom stredoveku a v románskom štýle sa znázorňovanie Krista vyznačuje ostýchavosťou a úctivosťou. Kráľovská koruna zdobí nielen sudca nad svetom, ale tiež Panovníka na kríži. Až vo vrcholnej gotike a v ranej renesancii stráca postava Krista svoju hieratickú prísnosť v prospech ušľachtilej ľudskosti. Pod vplyvom mystiky utrpenia Bernarda z Clairvaux a Františka z Assisi sa teraz kladie dôraz na Kristovo utrpenie. Ale až neskorá gotika robí utrpenie Ukrižovaného hlavnou témou. A kým u Angelica, florentského dominikánskeho mnicha ranej talianskej renesancie, ešte Kristus trpí v tichej kráse, severne od Alp sa znázorňuje vždy viac v štýle drsného realizmu s trňovou korunou na hlave. A kým vrcholná talianska renesancia, filozoficky ovplyvnená novoplatonizmom a spoločensky určená vyššími vrstvami, znázorňuje Krista ako prototyp ideálneho človeka, nemecká neskorá gotika, ktorá rastie viac z náboženských zápasov jednotlivca a zo spoločenských zvrátov, ho maľuje ako zbičovaného, zmučeného, zlomeného, umierajúceho muža bolesti. Naturalisticky barokový výraz nie je príliš vhodný k prehĺbeniu lásky k ukrižovanému Kristovi alebo k zrozumiteľnému priblíženiu kríža ako znamenia víťazstva Božej lásky nad nenávisťou sveta. Skôr by sme mali nadviazať na starocirkevnú tradíciu, ktorá chápala kríž ako zna-

menie spásy a víťazstva a ako znamenie, že patríme Bohu.

V drastických zobrazeniach kríža je často vyjadrená aj potlačená agresivita. Vo východnom kresťanstve sú obrazy často „hojivé“, zatiaľ čo v západnom kresťanstve sa drastickým spôsobom zobrazuje nielen ukrižovanie, ale aj scény zo života mučeníkov. Kresťanské obrazy by mali pôsobiť aj ako obrazy „uzdravujúce“. Nechceme pred utrpením zatvárať oči, o to tu nejde.

Nasledovanie Kristovho kríža

V evanjeliách slovo nasledovať vždy vyjadruje oddanie sa Ježišovej osobe (nie náuke) a prispôbenie svojho života jeho životu. Kto do tohto oddania sa začlení aj možnú obeť svojho života, ten sa radikálne rozhodol. Kto Ježiša nasleduje, nemusí na seba vziať brvná kríža a niesť ich na miesto popravy. Ide o prisvedčanie ku každodenným problémom a ťažkostiam, ktoré život prináša (L 9,23).

Kríž je výzvou, nie zárukou. Tak ako láska k partnerovi, k vlastnému spoločenstvu, k idey, k deťom, je nasledovaním Krista až vtedy, keď neuhýba ani pred trpkým fiaskom v rýdžich a hlbokých vzťahoch. Inak totiž nešlo o lásku k druhým, ale k sebe, nešlo o zrelosť hodnú pokračovania vzkriesením, ale sebeckosť.

Nasledovanie kríža neoznačuje Kristov kríž, ale jednoducho to, že človek na seba má vziať kríž vlastného života, ktorý nikto nepozná lepšie než dotyčný sám a ktorý samozrejme zahrňuje „priatie seba samého“ (Romano Guardini) a svojho „tieňa“ (C.G. Jung). Znamená ísť vlastnou cestou s rizikom vlastnej situácie a s neistotou ohľadne budúcnosti.

Prvé, čo od nás Boh chce, keď nám dopraje milosť (náročnú, nie

lačnú milosť) uvidieť svoje rany, je prijať ich. Dokázať povedať aj k týmto skutočnostiam svojho života svoje „áno“ – a to aj vtedy, keď toto „áno“ ešte nevychádza z plného porozumenia, keď v nás zostávajú ešte nie celkom zodpovedané otázky „prečo“ a „prečo práve ja“. Rany, ktorými ma obdaril „osud“ a „tí druhí“, smiem mať. Do značnej miery prestávajú byť traumami, pokiaľ ich prijmem a pokiaľ unesiem svoju skutočnú podobu, odľahčenú a oslobodenú od záťaže predstierania a zakrývania, ako aj od záťaže diktátu reklám a vonkajších požiadaviek, ktoré ma nútia či zvädzajú, aby som bol tým, kým nie som a kým v skutočnosti ani nemám a nemôžem byť (Tomáš Halík).

Kríž ako symbol v dnešnej dobe

Utrpenie sa dnes tabuizuje. Má zo života zmiznúť. Kríž ako výraz pre strádanie, ktoré v živote prichádza, nás oslobodzuje od ilúzie o akomsi svete bez utrpenia. Mnoho ľudí si dnes o svojom živote robí mylné predstavy. Všetko akoby muselo ísť hladko. Akoby mohli vždy dosiahnuť to, čo chceli a čo si stanovili za cieľ. Myslia,

že všetko sa dá naplánovať. Je to „krásny nový svet“ Aldousa Huxleya, svet bez utrpenia, ale tiež bez opravdivej lásky.

U výtvarných spodobení kríža, v ktorých je Kristovo utrpenie zvlášť zdôraznené, vzniká nebezpečie akejsi slasti z utrpenia. Hodno poznamenať, že mnohé z toho, čo neskorší umelci a spisovatelia zobrazili, nemá miesto v evanjeliových rozprávaniach. Prvky pátosu, citov a koncentrácie na bolesť a utrpenie. Na Kalvárii napríklad evanjelisti lakonicky oznamujú: „Ukrižovali ho“ bez toho, aby povedali ako. K obrazu opravdivého humanizmu patrí aj zraniteľnosť a sklúčenosť človeka. Opravdivý človek je zraniteľný. Dnes je moderné javiť sa „cool“, že sme nezraniteľní, že si k sebe nič nepripustíme. Kto sa však nenechá zraniť, ten nie je schopný ani milovať. V pravej láske je tiež pripravenosť k zraneniu. Obraz kríža ukazuje uprostred brutalizácie našej spoločnosti iný obraz človeka, ktorý je schopný súcitu, niekoho, kto sám je schopný strpieť násilie, pretože sa zasadzuje za ľudí. Týmto slovami končí svoje podnetné úvahy o kríži Grün.

Štefan Šrobár

Apoštol Jidáš

Kdo byl apoštol Jidáš zvaný Juda Iškariotský, (hebrejsky Jehuda iš Karijot, doslova „Jehuda, člověk z Karijot“), na kterého o velikonočních svátcích každý rok vzpomínáme? Dostalo se mu negativních přívěsků jako zrádce a zloděje právem? Byl opravdovým nositelem zla, nebo na sebe tuto roli dobrovolně vzal? V čem nás jeho úloha dodnes oslovuje? Jak je možné, že si Ježíš vyvolil tohoto člověka?

Jidáš se staral o peníze (J 12,6b; 13,29a) a v Janově evangeliu je označen také za zloděje (J 12,6a). Tajemství volby vyniká ještě více, když o něm Ježíš pronáší velmi přísný soud: „Běda tomu člověku, který Syna člověka zradí!“ (Mt 26,24). Ještě hutnějším se pak stává tajemství jeho věčného údělu, dozvídáme-li se, že se v Jidášovi hnulo svědomí a přinesl velekněžím a starším těch třicet stříbrných nazpátek a řekl: „Zhřešil jsem: zradil jsem nevinnou krev“ (Mt 27,3-4). A když se pak vzdálil, aby se šel oběsit (srv. Mt 27,5). Druhá otázka se týká jeho jednání: Proč Ježíše zradil? Někteří poukazují na faktor

jeho lačnosti po penězích, jiní zastávají vysvětlení mesiánské povahy: Jidáš byl prý zklamán tím, že ho Ježíš nezařadil do svého plánu politicko-vojsenského osvobození své země. Evangelní texty však ve skutečnosti kladou důraz na další aspekt: Jan výslovně praví, že „ďábel už vnukl Jidášovi Iškariotskému, synu Šimonovu, myšlenku, aby ho zradil“ (J 13,2); podobně píše Lukáš: „Tu vstoupil satan do Jidáše zvaného Iškariotský, který byl z počtu Dvanácti“ (L 22,3). Tímto způsobem jsou překročeny historické motivace a událost se vysvětluje na základě osobní odpovědnosti Jidáše, který podlehl pokušení Zlého.

Existuje ještě jeden, naprosto odlišný výklad: Jidáš zradil Ježíše na jeho vlastní žádost. Chtěl přinést oběť a požádal jed-

ného ze svých učedníků. A Jidáš to udělá, ačkoliv ví, že bude zatracen, učiní oběť jiného druhu. Ale jeho oběť je pro stoupence učení i pro člověka příliš těžká a on ji (na rozdíl od Božího Syna) nenese.

Jeho zrada zůstává tajemstvím...

Připomínkou této biblické postavy jsou nám každoročně mj. velikonoční jidáše, které mají svým tvarem připomínat svinutý provaz, na němž se oběsil apoštol Jidáš poté, co svým polibkem zradil Ježíše a zapříčinil tak jeho zatčení. Jedí se na Zelený čtvrtek dopoledne, lépe ráno, ještě lépe před východem slunce. Podle lidové tra-

dice to má zajistit nejen pevné zdraví, ale i ochranu před nebezpečím typu uštknutí hadem a píchnutí vosou...

Markéta Černá

Zdroj: www.wikipedia.cz

Velikonoce

Navzdory všudypřítomným pomlázkám, zajičkám a vajíčkům je ústředním tématem velikonočních svátků Ježíš. Přesně řečeno, událost jeho ukřižování a vzkříšení. Křesťan sleduje s ulehčením, jak drama Velkého pátku ústí do „gloria“ Velikonoční neděle. Zneuctěný Boží Syn povstává prvního dne po sobotě ze svého ponížení z hrobu. Zprávu o Ježíšově vzkříšení obvykle vnímáme v biologické poloze. Evangelisté však líčí tuto událost zcela jinak. Zmrtvýchvstalého Ježíše se podle nich nemohl nikdo dotknout. Vzkříšený neproказuje svou identitu otisky prstů, ale svým mluvením a jednáním. Evangelijní tradice tak nesmírně kultivovaně vyjadřuje přesvědčení, že nad dějinami je moc, pro niž jsou i prohrané zápasy s lidskou zlobou nanejvýš smysluplné, perspektivní a slavné. Tato moc je i v té nejbezávadnější situaci na straně těch, kteří nežijí jen pro sebe sama, ale i pro druhé.

-czka

MŮŽETE SI PŘEČÍST

Píseň písní. Biblickým textem provází Martina Viktorie Kopecká

Edice dennodenně, sv. 2, Biblion 2022.

Volné rozjímání nad jedním ze svátečních svitků, předčítaném v židovské tradici při svátku pesach, je drobným průvodcem člověka, který se učí milovat. Ať už se v případě směřování těchto úvah jedná o vztah mezi milenci či životními partnery, nevylučují se ani jiné formy lásky mezi blízkými lidmi, stejně jako představy o sounáležitosti mezi člověkem a Bohem. Toto sbližování se podobně jako v judaismu rozvíjí i v křesťanské mystice a stává se častým zdrojem pro meditaci i kontemplaci vztahu mezi člověkem a Kristem. V „Šir haširim“ (Píseň písní), sbírce milostné lyrické poezie, o níž koluje ambivalentní pověst od naturalistických obrazů harémových příběhů až po nejvyšší možné lidsky vyjádřitelné obrazy lásky, najde každý čtenář zrovna to, co nejvíc potřebuje.

Meditace Martiny Viktorie Kopecké, plné něžných synonym a citlivých příměrů, čtenáře pohladí, letmo se dotkne staroorientální poetiky a běží dál k originálním a ze života i duchovenké či terapeutické praxe utvořeným příběhům a ilustracím. Používaným překladem hebrejského textu je Bible 21, jak je v edici „denno denně“ pěkně zavedeným zvykem. Jemný proud rozmanitých úvah, asociací a reflexí autorky doplňuje tahem tužky výtvarnice Kristýna Plíhalová (viz ilustrace).

K veskrze esteticky příjemnému a půvabnému vyjádření si dovoluji uvést několik vlastních poznámek. Knížečku lze charakterizovat jako soubor různorodých meditací nad biblickým textem, paletu střípků, postřehů ze života i duchovenké praxe. Autorka dobře provází učedníky lásky upozorněním, že „Zamilovanost není totéž co milování“ (s. 16). Teoložka se okrajově zabývá grafickým a zvukovým souzněním slov „olej“ a „jméno“, což ještě výrazněji dokresluje původní hebrejské výrazy „šemen“ a „šem“. Podle mého osobního vkusu a představivosti přišla trochu zkrátka klisna, vybraná pro faraonův vůz. Klisna z vozu faraonova je dle mého soudu jedno z nejskvostnějších vyznání lásky ve starověkém Egyptě i Levantě. Je to nádhera sama, ozdoba ozdob, umocněná leskem svatebních šperků. Autorka ji však zmiňuje jen tak mimochodem (s. 29).

V části *Prapor lásky* autorce připomíná hodovní síň situaci manželského slibu. Vzhledem k tomu, že s M. V. Kopeckou přinášíme ke stejné církvi a obě jsme, chvála Pánu, duchovní, vybavíme si též svátost manželství a skutečnost, že si ji partneři vysluhují sobě navzájem. Přiznávají se jeden k druhému. Není podobného slibu, než je ten svatební, symbol spojení rukou štolou je dovršením vzájemného rozhodnutí. Hodovní síň připomíná svatební baldachýn v judaismu. Farářka Martina V. Kopecká v této souvislosti poukazuje na provázanost s předky obou rodin

a lze dodat, že tomu tak bylo i ve starověku, neboť se během svatebního obřadu obětovalo předkům obou rodin. Věřilo se, že rituál zajistí požehnání manželské dvojici.

V oddíle *Strážní* pisatelka pojednává o autentické lásce v rozličných formách – heterosexuální, homosexuální, polyamorii. Pod inspirací biblického textu vnímá jako stěžejní téma situaci, kdy je partner pozván a přijat v rodném domě, vlastním příbytku dětství a mládí svého milovného protějšku. Od přijetí milovného se odvíjí následné požehnání budoucímu svazku a jeho potomkům.

Dvojice kolouchů popisuje půvaby a dle hebrejského originálu patrně i extázi milostného vztahu. Autorka našeho komentáře pojednává o proměně mužské i ženské role v manželství v naší době, v současné společnosti. Totéž, co popisuje muž, by mohla vyjádřit i žena.

Víno i mléko rozvádí myšlenkové obrazy v biblickém textu, popisující produkty hojnosti a rozkoše chuťových i čichových vjemů – víno, mléko, med, myrhu. Zasáhlo mě autorčino přirovnání vývoje milostného vztahu k cirkusovému představení i životu. Svou fascinací, dynamikou, neočekávanými projevy, vzlety i pády.

V úseku *Duše mě opustila* vyzdvihuje větu „Milovat doopravdy znamená vyslovit slib, vzít na sebe závazek, a přitom nedostat žádnou záruku.“ (s. 69) Pisatelka odpovídá na přírodní obrazy o lásce, vztahu, touze, ztrátě a hledání jinými metaforami ze života. Někdy však v zájmu vylíčit úskalí a rozporuplné obrazy lásky překračuje výkladové mantinely některých částí Písně písní. V některých případech se

tedy jedná o uměleckou a oslovující eisegezi, vnášení vlastních záměrů do textu.

V oddíle *Své stádo pásal v zahradách* Martina Viktorie Kopecká originálním způsobem popisuje platonickou, ba dokonce nikdy nevyřčenou a také kvůli tomu (možná) i neopětovanou lásku. Obrazy z textu jí často rezonují s uměleckým ztvárněním, jako například Šulamitka od Františka Kupky. Výjev jí připomíná Judovu snachu Támar a její riskantní životní rozhodnutí.

Nejčastěji vykládaná i snoubencům se nabízející pasáž *Jak pečet' na srdce* „Polož si mě na srdce jako pečet'“ vypovídá o síle a trvalosti, „silná jako smrt“ o vývoji a proměně lásky až k smrti. Autorka si v této souvislosti vybavuje židovské i křesťanské alegorické výklady zmiňovaného úseku biblického textu a obraz milující ženy ve své meditaci kromě milenky spojuje s Marií, matkou Ježíšovou. Významnou větou je pisatelčin výrok „Láska neumí smazat minulost, ale dokáže proměnit budoucnost.“ (s. 97)

Celý komentář je půvabnou knížečkou, kterou v návaznosti na vlastní dedikaci Martiny Viktorie Kopecké „Mým snoubencům“ doporučuji k četbě i šíření a budu připomínat i snoubencům svým.

Eva Vymětalová Hrabáková

Archeologie a soudobá společnost

V rámci dialogu vědy a víry, jehož jarní setkání se uskuteční v Husově sboru v Litomyšli na Toulouncově náměstí v sobotu 15. dubna od 10 hodin, se budeme zabývat tématem „Archeologie v soudobé společnosti“.

Po biblickém uvedení Mgr. Lukášem Štursou, Ph.D., nás bude čekat hlavní přednáška manželské dvojice archeologů Mgr. Michely a Mgr. Matěje Kmoškových na dané téma. Manželé Kmoškoví jsou pracovníky Archeologického ústavu AV ČR v Brně a vedle obecnějších otázek týkajících se místa archeologie v dnešní společnosti se můžete těšit na přiblížení specifické oblasti jejich práce, kterou je pobyt starověkých římských jednotek na našem území a jejich kontakt s tehdejšími zdejšími obyvateli. Přírodovědce pak jistě bude zajímat využití moderních přírodovědných metod v archeologii. Po diskusi bude následovat oběd a po něm ještě rozhovor na volná zajímavá témata z oblasti dialogu vědy a víry, která s sebou přinesou účastníci setkání. V případě pěkného počasí uskutečníme malou procházku po Litomyšli.

Srdečně zveme všechny zájemce o tuto přednášku mladých archeologů a o rozhovor s nimi. Kvůli zajištění dostatečného občerstvení (i noclehu) se prosím hlase na: stepan.klasek@ccsh.cz.

Na setkání s vámi se v Litomyšli těší

Štěpán Klásek

VZPOMÍNKOVÝ VEČER NA UDÁLOSTI ROKU
1423 SPOJENÉ S HUSITSTVÍM
(VÝROČÍ 600 LET)

ČTENÍ A HOVORY POD HUSITŮ PRAPORY

VILÉM UDATNÝ,
DIVADELNÍ A FILMOVÝ HEREC A VYNIKAJÍCÍ DABÉR
A
MIROSLAV HOUŠKA,
ČLEN CÍRKVE ČS. HUSITSKÉ.

PŘÍPOMENOU ČETBOU Z KNIH A MLUVENÝM SLOVEM BITVU U
HOŘIC, BITVU U STRAUCHOVA DVORA, VZNIK ŽIŽKOVA
VOJENSKÉHO ŘÁDU A MNOHÉ DALŠÍ.

HUSITSKÝ KOSTEL JANA KŘTITELE NA PRÁDLE,
ŘÍČNÍ 440/6, PRAHA 1
ČTVRTEK 20.4.2023 OD 18:00 HODIN
VSTUPNÉ (NA MÍSTĚ): 150 Kč

POŘADATELÉ:
NÁBOŽENSKÁ OBEC CÍRKVE ČS. HUSITSKÉ PRAHA 1-MALÁ STRANA
MIROSLAV HOUŠKA
Kontakt a bližší informace: mirhou@seznam.cz

Židovské muzeum v Praze
a Ústav pro studium totalitních režimů
zvou na přednášku historika Martina Jindry

BÍLKŮV „MOJŽÍŠ“ PŘED STARONOVOU SYNAGOGOU

Úterý 25. dubna 2023 v 18 hodin
Auditorium OVK ŽMP, Maiselova 15, 3. patro, Praha 1

www.ustrcr.cz
www.jewishmuseum.cz

NO PRAHA- NOVÉ MĚSTO

VÁS ZVE NA

Jarní koncert

v Kostele sv. Václava na Zderaze, Resslova 6, Praha 2

16.4. 2023 od 15:00

Průvodní slovo: Mgr. Emanuela Blažková- farářka

Josef Prokop - varhany

Olga Hrachovcová - varhany

Eliška Milotová - soprán

Studenti Pražské konzervatoře

Žáci ZUŠ Adolfa Voborského, Praha 4- Modřany

VSTUPNÉ DOBROVOLNÉ

Výtěžek ze vstupného bude využit na chystanou opravu zdejších varhan

Public Relations: Marek Huber, Natálie Vachatová

